

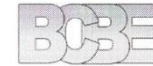
Academic Society of Michal Baludyansky
Ukrainian Association of Scientists of Economics

**MODERN SCIENTIFIC RESEARCHES AND
DEVELOPMENTS: THEORETICAL VALUE AND
PRACTICAL RESULTS**

**Materials of
International scientific and practical conference**

**15-18 March, 2016
Bratislava, Slovak Republic**

Academic Society of Michal Baludyansky
Ukrainian Association of Scientists of Economics

СУЧАСНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РОЗРОБКИ: ТЕОРЕТИЧНА ЦІННІСТЬ
ТА ПРАКТИЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ

MODERN SCIENTIFIC RESEARCHES AND DEVELOPMENTS: THEORETICAL
VALUE AND PRACTICAL RESULTS

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції

Materials of

International scientific and practical conference

15-18 березня 2016 року

м.Братислава, Словаччина

March 15-18, 2016

Bratislava, Slovak Republic

Volume 3

2016

Modern scientific researches and developments: the oretical value and practical results – 2016: materials of international scientific and practical conference (Bratislava, 15 - 18 March 2016).- K:LLC "NVP" Interservice ", 2016. – 208 p.

Materials of international scientific and practical conference "Modern scientific researches and developments : theoretical value and practical results" contain theses of reports of the conference members in fields: the contribution of Social sciences and education to the development of socio-economic processes (economic sciences, psychology and sociology, political science, international relations, pedagogy); the contribution of the Humanities and education to the development of socio-economic processes (philosophy, archaeology, religious studies, cultural studies and religious studies, philology and linguistics); the contribution of Basic sciences and education to the development of socio-economic processes (physics and astronomy, chemistry, geology, geography, mineralogy, hydrogeology, climatology, mathematics, biology and ecology); the contribution of Applied sciences and education to the development of socio-economic processes (medicine and pharmacology, information technologies, mechanical engineering, energy and electrical engineering, chemical engineering, bioengineering, architecture and construction, agricultural sciences).

Materials of conference are intended for scientists, entrepreneurs, professors of economic subjects, postgraduates and students.

The editorial board

Olexandr Kendyuhov, Chairman of The Ukrainian Association of Economic Scientists, Doctor of Economics, Professor, Head of Department of Economics and Entrepreneurship of State Economic and Technological University of Transport, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine;

Mihal Varchola, Dr. h.c. prof. h.c. Ing. PhD, President of Academic Society of Mihal Baludyansky, Slovakia;

Dmytro Solokha, Doctor of Economics, Head of Department of Economics of Management Kyiv National University of Culture and Arts, Ukraine

© Ukrainian Association of Scientists of Economics, 2016
© Academic Society of Mihal Baludyansky, 2016

Сучасні наукові дослідження та розробки: теоретична цінність та практичні результати – 2016: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Братислава, 15 - 18 березня 2016 року).- К.: ТОВ "НВП "Інтерсервіс", 2016. – 208 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні наукові дослідження та розробки: теоретична цінність та практичні результати» містять тези доповідей учасників конференції за напрямками: внесок соціальних наук та освіти в розвиток соціально-економічних процесів (економічні науки, психологія і соціологія, політологія, міжнародні відносини, педагогіка); внесок гуманітарних наук та освіти в розвиток соціально-економічних процесів (філософія, археологія, релігізнавство, культурологія та релігізнавство, філологія та лінгвістика); внесок фундаментальних наук та освіти в розвиток соціально-економічних процесів (фізика та астрономія, хімія, геологія, географія, мінералогія, гідрологія, кліматологія, математика, біологія та екологія); внесок прикладних наук та освіти в розвиток соціально-економічних процесів (медицина та фармакологія, інформаційні технології, механічна інженерія, енергетика та електрична інженерія, хімічна інженерія та біоінженерія, архітектура та будівництво, аграрні науки).

Матеріали конференції призначені для науковців, підприємців, викладачів дисциплін, аспірантів та студентів.

Редакційна колегія:

Кендюхов Олександр Володимирович – голова Всеукраїнської спілки вчених-економістів, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри «Економіка та підприємництва» Державного економіко-технологічного університету транспорту;

Варкола Міхал, Dr. h.c. prof. h.c. Ing. PhD, президент Академічного співтовариства Міхала Балудянського, Словаччина;

Солоха Дмитро Володимирович, доктор економічних наук, завідувач кафедри економіки та менеджменту Київського національного університету культури і мистецтв, Україна

© Всеукраїнська спілка вчених-економістів, 2016
© Академічна спілка Міхала Балудянського, 2016

CONTENT

ЗМІСТ

СОДЕРЖАНИЕ

SECTION 2. MODERN ACHIEVEMENTS IN HUMANITIES AND THEIR SCIENTIFIC AND PRACTICAL VALUE

Nataliia Sergiivna Beregoenko	11
ENGLISH ADJECTIVES OF DIMENSION AND THEIR UKRAINIAN AND RUSSIAN TRANSLATION	
(BASED ON BBC'S DOCUMENTARIES THE BLUE PLANET AND LIFE)	
Бороденко Людмила Миколаївна	12
СТРУКТУРНА ТИПОЛОГІЯ ГРАФІЧНО-ОРФОГРАФІЧНИХ ІНШОМОВНОСТЕЙ ФРАНКІЗМІВ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ І.КАРПІ І І.РОЗДЮБІДЬКО)	
Буглай Наталя Михайлівна	13
ДВОСТОРОННІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ З ПОЛЬЩЕЮ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	
Бурдучок Оксана Вікторівна	14
ІНШОМОВНІ ПРИЗВИЩА В СУЧАСНОМУ АНТРОПОНІМКОНІ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОЇ МИКОЛАЇВЩИНИ	
Буряк Наталя Борисівна	16
Стефанов Сергій Дмитрович	
НЕСКАЛЬВІНІСТИЧНІ ПОГЛЯДИ ФРАНЦА КАФКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ТВОРЧИСТЬ Великодська Олена Олександрівна,	17
ДЕЯКІ ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЇ ПЕРЕКЛАДАЧА	
Velykodska Olena	18
Kuliezlova Svitlana	
FORMATION OF STUDENTS' AWARENESS OF THE NECESSITY OF COMBINING THEORY AND PRACTICE WHILE MASTERING WRITTEN TRANSLATION	
Вишняк Михайло Якович	19
ШЕВЧЕНКОВЕ СЛОВО В КРИМСЬКОТАТАРСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРНО-ДУХОВНОМУ ПРОСТОРІ	
Водяник Владлена Вадимівна	21
СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ РОЗКРИТТЯ ГЕНДЕРНОГО КОНЦЕПТУ «ЖІНКА» В АРАБСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ КОРАНУ)	
Волгіна Олена Олександрівна	22
ДОСЛІДЖЕННЯ СТИЛІСТИЧНОГО МАРКУВАННЯ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЕФІНІЦІЙ У ТЛУМАЧНОМУ СЛОВНИКУ	
Вощенко Вікторія Юрївна	23
ТРАНСГУМАНІЗМ ЯК ФІЛОСОФІЯ «ПОСТЛЮДИНИ»	
Гайдукевич Катерина Анатоліївна	24
МАСОВЕ СВЯТО ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОЇ СВЯТКОВОЇ КУЛЬТУРИ	
Гайдукевич Олена Олександрівна	26
ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ ЗАПОВІДНИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В ГОРГАНАХ	
Halaibida Oksana Vasyilivna	27
CORRELATION MAN-NATURE IN D.H.LAWRENCE'S STORIES	
Гарбера Ірина	29
ЯВИЩЕ СИНОНІМІЙ У ФРАЗЕОЛОГІЇ СХІДНОСТЕПОВИХ УКРАЇНСЬКИХ ГОВІРОК	
Глуханок Дарія Віталіївна	30
КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ	
Голікова Наталя Сергіївна	32
ПРАГМАТИКА ПАРНИХ СПОЛУЧЕНЬ СЛІВ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ П. ЗАГРЕБЕЛЬНОГО	
Гонца Ірина Семенівна	33
ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ПРОПРІАТИВНОЇ ЛЕКСИКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	

Южакова Олена Іванівна 154
ПРОЦЕСОВІ ПОНЯТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ
ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

**SECTION 3. THE CONTRIBUTION OF BASIC SCIENCES AND EDUCATION
TO THE DEVELOPMENT OF SOCIO-ECONOMIC PROCESSES**

Агапова Олена Леонтівна 156
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ КАРТОГРАФІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ
ЕНЕРГЕТИКИ
Акчебаш Наталя Вікторівна 157
Бойко Надія Анатолівна
ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СУЧАСНОГО
БЕЗРЕДУКТОРНОГО ЛІФТОВОГО ЕЛЕКТРОПРИВОДУ
Байназаров Анатолій Михайлович 158
АТЛАСНЕ КАРТОГРАФУВАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПЛЕКСУ
ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОСВИТИ В УКРАЇНІ
Біткова Тетяна Вікторівна 160
Ричак Наталя Львівна
ДОСЛІДЖЕННЯ ПОВЕРХНЕВОГО СТОКУ УРБООКОСИСТЕМИ ЯК СКЛАДОВОЇ
СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ: СИСТЕМО-ДИНАМІЧНИЙ
ПІДХІД
Бойко Андрей Александрович 161
Бесараб Алена Александровна
ОГРАНИЧЕНИЕ НЕУСТОЙЧИВЫХ РЕЖИМОВ
РАБОТЫ ЛИФТОВЫХ ЭЛЕКТРОПРИВОДОВ ТПН-АД
Budianska Liudmyla 163
Ianchenko Iralda
ADAPTIVE OPTICAL ELECTRONIC SENSOR
OF MOVING OBJECTS
Буньо Любов Василівна 164
НАФТОВОГО ҐРУНТУ
ТРИХОМИ ЛИСТКІВ РОСЛИН CAREX HIRTA L., ЯКІ РОСЛИ В УМОВАХ
ВАРНАВСЬКА Інна В'ячеславівна 165
ДЖЕРЕЛА ПОПОВНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ
Гайдукевич Марія Євгенівна 166
Лисенко Марія Орестівна
ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ ДЕНДРОФЛОРИ
БОГОРОДЧАНСЬКОГО ЛІСНИЦТВА (ПЕРЕДКАРПАТТЯ)
Гончаренко Ганна Свдожимівна 168
Душечкіна Наталя Юріївна
ФІТОМЕЛІОРАТИВНІ ЗАХОДИ У БАСЕЙНАХ МАЛИХ РІЧОК
Гордєєва Юлія Костянтинівна 169
Стародубець Кирило Миколайович
ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОДІЛУ АТМОГЕОХІМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ У МЕЖАХ
ЧЕРТІЗЬКОЇ ПЛОЩІ
Губанова Антоніна Олександрівна 170
ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ФІЗИКИ У ФОРМІ ТЮТОРІАЛА
Сльпінаторов Євген Миколайович 171
ОСНОВНІ БІОТИЧНІ ФАКТОРИ, ЩО ЗУМОВЛЯЮТЬ ФОРМУВАННЯ
АДАПТИВНИХ СТРАТЕГІЙ У РОСЛИН РОДУ PINUS L.
Зайцева Ірина Олексіївна 174
ГЕНОТИПІЧНІ ОСНОВИ МОДИФІКАЦІЙНОЇ ПЛАСТИЧНОСТІ РОСЛИН-
ІНТРОДУЦЕНТІВ
Карлов Віталій Ґнатович 175
ЕКЗОГЕННІ ГЕОДИНАМІЧНІ ПРОЦЕСИ: ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ
Кирильчук Катерина Серпівна 176
ОНТОГЕНЕТИЧНА СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЇ БОБОВИХ НА ЛУКАХ ЗА РІЗНИХ
РЕЖИМІВ КОРИСТУВАННЯ
Клименко Анна Олександрівна 177
ПОПУЛЯЦІЙНИЙ РІВЕНЬ ЛОКАЛЬНОГО БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Клець Анастасія Анатоліївна 179
ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ СТРУКТУРИ ҐРУНТОВОГО ПОКРИВУ ТЕРТОРІЇ М.
ХАРКІВ
Klimko Yuri Evgenovitch 180
Pisanenko Dmitrii Antonovich
CORROSION-PROTECTING PROPERTIES OF 1-BENZYL-3[(1-BENZYL-N-
CONTAINING HETEROARYL) CARBOMOYL]-PYRIDIN-1-UM CHLORIDES
Klimko Yuri Evgenovitch 181
Babenova Irina Grigorivna
SYNTHESIS AND APPLICATION OF SOME ADAMANTYLCONTAINING
DERIVATIVES OF NATURAL α -AMINOACIDS.
Коваленко Ігор Миколайович 182
ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОПУЛЯЦІЇ AEGOPODIUM PODAGRARIA
L. В ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМАХ НА ПІВНІЧНОМУ СХОДІ УКРАЇНИ
Kovalchuk Yuliia 183
Ushakova Galyna
THE MYELIN BASIC PROTEIN LEVEL IN THE DIFFERENT BRAIN AREAS OF RATS
UNDER IZADRYN-PITUUITRYN MODEL OF ISCHEMIA
Курганевич Людмила Петрівна 184
ЕКСПЕРТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕОЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ РІЧКОВО-БАСЕЙНОВИХ
СИСТЕМ
Kuznetsova Maria Serhiyivna 186
THE EXPOSITION "HEATHER GARDEN" IN THE M.M. GRYSHKO NATIONAL
BOTANICAL GARDEN OF NAS OF UKRAINE IN KYIV: HISTORY, CURRENT STATE
AND PROSPECTS OF IT
Лисовський Н.І. 187
УРБООКОСИСТЕМИ ДІЛОВИХ ЦЕНТРІВ ЯК УМОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ
Мельничук Оксана Іванівна 188
СИСТЕМА МАРКЕТИНГУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ
Олексійченко Надія Олександрівна 190
ПЕРЛИНА ТОПІАРНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ – ДЕНДРОПАРК КЛЕСІВСЬКОГО
ЛІСНИЦТВА 191
Охріменко Світлана Михайлівна,
Ганусова Галина Володимирівна
ВПЛИВ КАДМІЄВОЇ ІНТОКСИКАЦІЇ НА ВМІСТ ТІЛОВИХ СПОЛУК У ТКАНИНАХ
ТВАРИН 192
Параняк Надія Михайлівна
Романів Анна Степанівна
ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЦЕМЕНТНОГО ВИРОБНИЦТВА 193
Pavichnyk Mariia
Romankevich Oleg
AN APPLICATION OF INORGANIC NANOPIGMENTS IN TEXTILE PRINTING
TECHNOLOGY 194
Рєго Мар'яна Зеновіївна
Некос Алла Наумівна
СОЦІОЕКОЛОГІЧНЕ І СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЗНАЧЕННЯ ЛІСУ В ЖИТТІ
СУСПІЛЬСТВА 195
Santoniyy Volodymyr
Yanko Volodymyr
OPTICAL LOCALITIONAL METHOD OF HIGHLY PRECISE SHORT RANGE FINDING 196
Скідан Владислава Валентинівна
Романюк Євгенія Олександрівна
ГІДРОХІМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОДИ ОЗЕР СИСТЕМИ «ОПЕЧЕНЬ» 197
Слюсар Станіслав Ігорович
ПОСТНЕКЛАСИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ІНТРОДУКЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ 199
Смирнов В.М., к. геол.н.
Смирнова С.М., к. геол.н.
ОСОБЛИВОСТІ НАКОПИЧЕННЯ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ У ТКАНИНАХ ТА ОРГАНАХ
РИБ РОДИНИ БИЧКОВИХ В МЕЖАХ БУЗЬКОГО ЛИМАНУ

• обмеженість наведеної інформації та її акцентування лише на **двем** процесах (зсуви та підтоплення);

• наявність кількісних показників щодо окремих процесів, які не дають уявлення про просторове поширення процесів та їх динаміку (по області в цілому – кількість зсувів; загальна площа поширення, км²; кількість ділянок підтоплення; загальна площа поширення підтоплених територій, км²);

• оперування загальним масивом статичної інформації, яка була отримана одноразово та не оновлювалась на протязі років;

• відсутність налагодженої системи оперативного збору, аналізу та обробки інформації про сучасний стан поширення екзогенних геодинамічних процесів та, головне, про їх динаміку;

• неможливість прийняття стратегічних та тактичних управлінських рішень з мінімізації ризиків, які пов'язані з виникненням нових та активізацією наявних екзогенних геодинамічних процесів, на такій інформаційній базі.

Таким чином, вважаємо, що серед шляхів мінімізації ризиків прояву сучасних екзогенних геодинамічних процесів оптимальним є комплексний покроковий підхід повного «перезавантаження» системи збору, обробки та представлення відповідної первинної інформації з метою використання її в системі прийняття превентивних управлінських рішень в системі екологічного менеджменту та стратегічного регіонального розвитку.

Список використаних джерел

1. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Харківській області за 2013 рік / [Електронний ресурс]. – Харків, 2014 рік. – С. 119–125. – Режим доступу : <http://ecodepart.kh.gov.ua/diialnist/dopovid-pro-stan-navkolyshnoho-seredovyscha-prirodnoho-seredovyscha-v-kharkivskii-oblasti-u-2012-rotsi>

2. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Харківській області за 2014 рік / [Електронний ресурс]. – Харків, 2015 рік. – С. 109–115. – Режим доступу : <http://ecodepart.kh.gov.ua/diialnist/dopovid-pro-stan-navkolyshnoho-seredovyscha-prirodnoho-seredovyscha-v-kharkivskii-oblasti-u-2012-rotsi>

Кирильчук Катерина Сергіївна,
к.б.н., доцент Сумського національного аграрного університету, Україна

ОНТОГЕНЕТИЧНА СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЙ БОБОВИХ НА ЛУКАХ ЗА РІЗНИХ РЕЖИМІВ КОРИСТУВАННЯ

Аналіз онтогенетичної структури популяцій як складова фітопопуляційного моніторингу слугує важливим інструментом для прогнозування перспектив існування виду в угрупованні [1]. Одним із найважливіших компонентів лучних фітоценозів, являються бобові трави. Тому вивчення онтогенетичної структури популяцій бобових на луках, з метою оцінки характеру впливу різних режимів користування, є актуальним як з наукової, так і з практичної точок зору.

Протягом трьох вегетаційних сезонів проводилося дослідження онтогенетичної структури шести видів бобових (*Trifolium pratense* L., *Trifolium repens* L., *Medicago falcata* L., *Medicago lupulina* L., *Lotus corniculatus* L. та *Vicia cracca* L.) на заплавах луках р. Псел (в межах Сумської області) на різних ступенях пасовищного та сінокісного градієнтів. Для інтегральної оцінки

онтогенетичного стану популяцій досліджуваних видів було обчислено індекси відновлюваності ($I_{\text{віднов.}}$), старіння ($I_{\text{стар.}}$) та віковості ($I_{\text{віков.}}$) за І.М. Коваленком [2].

За принципової подібності онтогенетичних спектрів шести видів бобових трав, на контрольних ділянках між різними популяціями виявлено й істотну відмінність. За індексом віковості бобові утворюють три групи. Перша (*L. corniculatus* і *V. cracca*) має індекс віковості 48 і 50. Друга (*T. pratense*, *T. repens* і *M. falcata*) – приблизно у два рази менший – 26 – 28. Третя група представлена *M. lupulina*, індекс віковості якої всього 2. Це свідчить про те, що різні види бобових рослин реалізують на контрольних ділянках неоднакову тактику. Для першої групи це тактика стабільного утримання території за рахунок її контролю середньовіковими та старіючими особинами, для третьої – тактика динамічної відновлюваності, коли збереження своєї позиції в угрупованні вид досягає за рахунок безперервного активного відновлення із заселенням території молодими рослинами. Друга група реалізує проміжну тактику.

При загальній оцінці реагування бобових на пасовищні та сінокісні навантаження було зіставлено індекси відновлюваності та індекси старіння популяцій. На пасквальному градієнті у всіх шести видів бобових трав однаково (хоча й різною мірою) виражена тенденція до зниження індексу відновлюваності. Це свідчить, що одним із негативних механізмів дії випасання на бобові трави є утруднення насінневого розмноження, руйнування ніш відновлення. Як наслідок цього процесу, у популяціях бобових зростають значення індексу старіння популяцій. Це, безумовно, робить їх менш стійкими, і частка бобового компоненту в травостойі заплавлених лук знижується. Загальна віковість популяцій на пасовищах зростає в *T. pratense*, *T. repens*, *M. lupulina*, *L. corniculatus*, *V. cracca* та знижується у *M. falcata*. На сінокосах тенденції в змінах індексів відновлюваності й старіння популяцій бобових трав деякою мірою аналогічні, але менш різко виражені. В інших чотирьох видів бобових на сінокосах віковість популяцій знижується. Це ще раз підтверджує більш м'яку дію сінокосів на бобові лучні трави, порівняно з випасанням. Таким чином, нормування пасовищного та сінокісного навантажень дозволяє зберегти цілісність лучних фітоценозів із високою часткою бобових трав.

Список використаних джерел

1. Злобин Ю.А. Популяционная экология растений: современное состояние, точки роста: монография / Ю.А. Злобин. – Сумы: Университетская книга, 2009. – 263 с.

2. Коваленко І.М. Екологія рослин нижніх ярусів лісових екосистем: монографія / І.М. Коваленко. – Суми: Університетська книга, 2015. – 360 с.

Клименко Анна Олександрівна
к.б.н., доцент Сумського національного аграрного університету, Україна

ПОПУЛЯЦІЙНИЙ РІВЕНЬ ЛОКАЛЬНОГО БІОРІЗНОМАНІТТА

Біорізноманітність виступає як основна умова стійкості екосистем і біосфери нашої планети в цілому [3]. В Україні основним механізмом підтримки біорізноманіття виступає система природно-заповідних об'єктів. При вивченні біорізноманіття першочергову увагу слід приділяти рідкісним видам рослин, так як зниження кількості локальних популяцій і потім вимирання цих видів дає початок гомогенізації фітоценозів [1].

Для вивчення біорізноманіття на рівні локальних популяцій були досліджені протягом трьох років 7 видів рідкісних рослин на території Національного природного парку «Деснянсько-Старогутський» (НППДС). Всього було детально вивчено 17 популяцій семи рідкісних видів: 1) *Circaea alpina* L. (2 локалітети), 2) *Euphrasia helleborine* (L.) Crantz (2 локалітети), 3) *Lilium martagon* L. (5 локалітетів), 4) *Listera ovata* (L.) R.Br. (1 локалітет), 5) *Platanthera chlorantha* (Cust.) Rchb. (1 локалітет), 6) *Pulsatilla patens* (L.) Mill. (5 локалітетів), 7) *Pyrola chlorantha* Sw. (1 локалітет).

Залежно від локалітету популяції, чисельність особин лежала в амплітуді від 3,7 до 862,5 шт., а щільність від 0,04 до 129,6 шт./м². Для окремих видів (*L. martagon*) характерно стійке збереження чисельності та щільності за часовою шкалою, для інших виявлені різкі щорічні флуктуації (*L. ovata*, *Pyr. chlorantha*).

Вивчені види рідкісних рослин істотно відрізнялися за ростовим процесом та розміром особин. Одну групу склали низкорослі рослини з невеликим розміром листової поверхні (*C. alpina*, *Pyr. chlorantha*), іншу групу – високорослі з добре розвинутою листовою поверхнею (*E. helleborine*, *Pl. chlorantha*). *P. patens* займає проміжне положення.

Дослідження онтогенетичної структури популяцій показало, що вона у всіх видів є інвазією з піком чисельності на предгенеративних особинах. Це, безумовно, є наслідком переважання у фітоценозах НППДС відновлювальних сукцесій. Аналіз віталітетної структури популяцій досліджуваних рідкісних видів рослин показав, що залежно від виду рослини і локалітету індекс Q коливався від 0,07 (депресивні популяції) до 0,487 (процвітаючі популяції).

Різноманітність популяцій за основними параметрами їх особин і популяційними характеристиками багато в чому визначається співвідношенням екологічного оптимуму для даного рідкісного виду і екологічним середовищем в його місцезростанні. Для встановлення рівня цієї розбіжності використовувався індекс екологічного дискомфорту D [2]. Чим вище значення цього індексу, тим менше екологічні умови місцезростання відповідають вимогам виду. Встановили, що найбільш жорсткими екологічними умовами місцезростання є для *L. ovata*, *P. patens* і *Pyr. chlorantha*.

Таким чином, в межах кожного виду у рідкісних рослин спостерігається виражена різноманітність у структурі локальних популяцій. Різноманітність локальних популяцій у рідкісних видів рослин слід розглядати як один з основних механізмів їх стійкості.

Список використаних джерел

1. Злобин Ю.А., Скляр В.Г., Клименко А.А. Популяции редких видов растений: теоретические основы и методика изучения. – Сумы: Унив. книга, 2013. – 439 с.
2. Клименко Г.О. Фенотипічна мінливість деяких видів рідкісних рослин // Матер. міжнар. конф. молодих учених „Актуальні проблеми ботаніки та екології”. – 2012. – С. 143-144.
3. Шеляг-Сосонко Ю. Р. Роль біорізноманітності на сучасному етапі цивілізації // Укр. ботан. журн. – 2010. – Т. 67, № 1. – С. 3-15.

Клещ Анастасія Анатоліївна
аспірант Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
Україна

ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ СТРУКТУРИ ҐРУНТОВОГО ПОКРИВУ ТЕРТОРІЇ М. ХАРКІВ

Генезис ґрунтового покриву території м. Харків обумовлений дією двох провідних факторів: з одного боку його формування визначають біокліматичні умови Лісостепової зони, з іншого – ґрунтоутворення відбувається під дією низки техногенних факторів, що зумовлюють їх антропогенне перетворення. Інтенсивні процеси фізичного та хімічного перетворення природних ґрунтів в межах міста, дозволяють говорити про існування класу урбогенних ґрунтів.

Нажаль, на сьогодні, не дивлячись на високу ступінь вивченості міських ґрунтів, суцільна зйомка антропогенно-перетворених ґрунтів м. Харків за класифікаційними типами відсутня [Черванев І. Г., 1994]. Проте, відомо, що міські ґрунти значним чином наслідують властивості природних ґрунтів, на яких вони сформувались [Тітенко Г. В., 2002].

На просторовий розподіл генетичних типів ґрунтів досліджуваної території безпосередній вплив чинять відмінності в умовах перерозподілу сонячної енергії і вологи. Так, на території міста Харків виділяють одразу дві ґрунто-екологічні підзони: Лісостепову зовнішню та Лісостепову помірну [Полупан М. І. та інш., 2005]. Тож, користуючись методом аналогії та беручи до уваги регіональні закономірності просторової структури ґрунтового покриву, ми можемо зробити припущення про наступну структуру поширення та типи генетичних природних ґрунтів території міста Харків:

- В північній і західній частинах міста, на вододільних місцевостях р. Уди та р. Лопань, які у минулому були вкриті широколистяними дубово-кленовими і дубовими лісами, поширені переважно сірі лісові ґрунти (Phaeozems Albic). Вони сформувались під впливом таких основних процесів як гумусоаккумуляція, біологічна акумуляція зольних речовин, вилугування карбонатів і легкорозчинних солей, міграція гумусових речовин і продуктів розкладу мінералів, лесиваж.

- В південній і західній частинах міста на лівих високих терасованих схилах річок та на рівнинних міжрічкових плато Харкова, Лопані і Уд переважають чорноземи типові (Chernozems Chernic). Чорноземи типові є ґрунтами лесової літологічної серії, що сформовані під остепненими луками і лучними степами із глибоким заляганням ґрунтових вод. Наміті різновиди чорноземів типових зустрічаються на шлейфах схилів і у прибалочних пониженнях. Більш зволожені ділянки займають лучно-чорноземні ґрунти (Phaeozems Harlic), що частково збереглися на територіях високих залпав. Виділення їх на знижених рівнях лесових терас та днищах балок значним чином ускладнене наявністю потужної товщі насипних ґрунтів.

- Для місцевостей борових терас річок, характерні дерново-борові опіднені ґрунти (Arenosols Harlic). Сформовані, в основному, під трав'янистою рослинністю, вони характеризуються акумулятивним типом профілю. Винятково екологічно уразливі, зазнають значної дефляції.

- Структура ґрунтового покриву залпав досить складна. Переважно представлена інтразональними алювіально-лучними ґрунтами (Umbrisols Gleyic), що сформувались на суглинному та суглинно-супіщаному слабопошарованому алювії під трав'янистою рослинністю.

На основі запропонованої гіпотези про структуру поширення генетичних типів ґрунтів на території м. Харків укладено картографічний твір відповідного